

OPĆI UVJETI POSLOVANJA FIMA Vrijednosnica d.o.o.

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Općih uvjeta poslovanja FIMA Vrijednosnica d.o.o. (u daljnjem tekstu: Opći uvjeti) je reguliranje međusobnih prava i obveza između investicijskog društva FIMA Vrijednosnice d.o.o. Varaždin (u daljnjem tekstu: Investicijsko društvo), s jedne strane i klijenata Investicijskog društva, s druge strane, prilikom pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti i pomoćnih usluga.

Opći uvjeti sastavni su dio svih pojedinačnih ugovora koje Investicijsko društvo sklopi s klijentom vezano uz investicijske usluge, kao što su primjerice zaprimanje i prijenos naloga, izvršenje naloga za račun klijenata, upravljanje portfeljem, te investicijsko savjetovanje. Sklapanjem ugovora s Investicijskim društvom, odnosno ispunjavanjem upitnika prije investicijskog savjetovanja, klijent potvrđuje da su mu uručeni Opći uvjeti, Cjenik usluga FIMA Vrijednosnica d.o.o. (u daljnjem tekstu: Cjenik), Obavijest o razvrstavanju, Obavijest o jedinstvenom korisničkom broju, Politika izvršavanja naloga, te da je informiran o sustavu zaštite ulagatelja.

Ukoliko se pojedinačni ugovor sklopljen s klijentom razlikuje od Općih uvjeta, primjenjuju se odredbe tog ugovora.

Važeći Opći uvjeti uvijek dostupni su klijentima u poslovnim prostorijama, te na službenoj internetskoj stranici Investicijskog društva.

1. Podaci o Investicijskom društvu

FIMA Vrijednosnice društvo s ograničenom odgovornošću za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti sa sjedištem u Varaždinu, Vrazova 25, posluje s skladu s **odobrenjem za rad**, izdanim od strane Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, sa sjedištem u Zagrebu, Miramarska 24b, pod brojem Klasa: UP/I-451-04/09-02/18, Ur. broj: 326-111/09-7 od 09. srpnja 2009.

FIMA Vrijednosnice d.o.o., temeljem odobrenja za rad, ovlašteno je za obavljanje djelatnosti iz članka 5. stavka 1. točaka 1. – 7, te stavka 2. točaka od 1.- 6. Zakona o tržištu kapitala, a odobrenje za rad odnosi se na prenosive vrijednosne papire, instrumente tržišta novca i jedinice u subjektima za zajednička ulaganja.

Također, društvo je ovlašteno držati financijske instrumente i novčana sredstva klijenata.

Financijski instrumenti su instrumenti tržišta kapitala kako su definirani važećim zakonom koji uređuje tržište kapitala.

Prenosivi vrijednosni papiri su dionice, obveznice i druge vrste sekuritiziranog duga i svi ostali vrijednosni papiri koji daju pravo na stjecanje ili prodaju takvih prenosivih vrijednosnih papira.

Investicijsko društvo, osim u sjedištu u Varaždinu, posluje i putem podružnica, u

Osijeku, Zagrebu i Rijeci, te putem ureda u Šibeniku.

Investicijsko društvo član je Zagrebačke burze d.d. Zagreb, te Središnjeg klirinško depozitarnog društva d.d. Zagreb (u daljnjem u tekstu: SKDD).

2. Podaci o klijentu

Sukladno propisima koji reguliraju sprječavanje pranja novca, Investicijsko društvo dužno je prije uspostavljanja poslovnog odnosa od klijenta prikupiti sljedeće dokumente:

- Od fizičke osobe rezidenta: kopiju osobne iskaznice/putovnice, kopiju kunskog tekućeg ili štednog računa koji glasi na ime klijenta, podatak o osobnom identifikacijskom broju (OIB) i JMBG-u, podatak o broju računa investitora kod SKDD ili skrbničkog računa za namiru (u slučaju da klijent posjeduje otvoren jedan od spomenutih računa),

- Od fizičke osobe nerezidenta: kopiju putovnice, kopiju ugovora o kunskom nerezidentnom računu otvorenom na ime klijenta, podatak o osobnom identifikacijskom broju (OIB), te podatak o broju računa investitora kod SKDD ili skrbničkog računa za namiru (u slučaju da klijent posjeduje otvoren jedan od spomenutih računa),

- Od pravne osobe rezidenta: kopiju osobne iskaznice/putovnice osobe ovlaštene za zastupanje, kopiju izvotka iz sudskog registra ili rješenja o upisu u sudski registar, podatak o osobnom identifikacijskom broju, kopiju potpisnog kartona temeljem kojeg je otvoren račun za platni promet ili kopiju potvrde o otvaranju žiro računa, Izjavu o stvarnom vlasniku pravne osobe, te podatak o broju računa investitora kod SKDD ili skrbničkog računa za namiru (u slučaju da klijent posjeduje otvoren jedan od spomenutih računa),

- Od pravne osobe nerezidenta: kopiju putovnice osobe ovlaštene za zastupanje, izvadak iz odgovarajućeg inozemnog registra pravnih osoba, kopiju ugovora o nerezidentnom kunskom računu otvorenom na ime klijenta, Izjavu o stvarnom vlasniku pravne osobe, te podatak o broju računa investitora kod SKDD ili skrbničkog računa za namiru (u slučaju da klijent posjeduje otvoren jedan od spomenutih računa).

Osim navedene dokumentacije, Investicijsko društvo je od klijenata obvezno prikupiti i podatke potrebe za provedbu dubinske analize, ovisno o procjeni rizičnosti u smislu propisa koji reguliraju sprječavanje pranja novca.

Fizičke i pravne osobe rezidenti odnosno nerezidenti definirani su odredbama Zakona o deviznom poslovanju (NN br. 96/03, 140/05 i 132/06, 150/08, 92/09, 153/09 i 145/10).

Izjavu o stvarnom vlasniku pravne osobe daje pod kaznenom i materijalnom odgovornošću, osoba ovlaštena za zastupanje. U roku od 30 dana od promjene vlasničko upravljačke strukture ista je obvezna dostaviti novu izjavu.

Ukoliko Investicijsko društvo ne prikupi traženu dokumentaciju, nije ovlašteno pružiti klijentu traženu investicijsku uslugu.

Ukoliko klijenta zastupa punomoćnik, isti je dužan priložiti originalnu, specijalnu punomoć ovjerenu kod javnog bilježnika.

3. Razvrstavanje klijenata

Investicijsko društvo sve svoje klijente, ovisno o vrsti klijenta, znanju i iskustvu na području ulaganja, te sposobnosti procjene rizika vezanih uz ulaganje na tržištu kapitala, razvrstava kao male, odnosno profesionalne ulagatelje, pri čemu profesionalni ulagatelji mogu biti razvrstani kao kvalificirani ulagatelji.

Profesionalnim ulagateljima smatraju se:

- Subjekti koji za djelovanje na financijskom tržištu podliježu obvezi odobrenja ili/i nadzora nadležnog regulatornog tijela,
- Pravne osobe koje u odnosu na prethodnu poslovnu godinu zadovoljavaju najmanje dva od navedenih kriterija: ukupna aktiva društva iznosi minimalno 150 milijuna kn, ostvareni neto prihod iznosi minimalno 300 milijuna kn, upisani i uplaćeni temeljni kapital minimalno iznosi 15 milijuna kn,
- Međunarodne i supranacionalne institucije kao što su IMF, ECB, EIB i sl., vlade i središnje banke,
- Ostali institucionalni ulagatelji čija je glavna aktivnost investiranje u financijske instrumente, a koji ne podliježu obvezi odobrenja ili nadzora za djelovanje na financijskom tržištu od strane nadležnog tijela.

Svi ostali klijenti, osim kvalificiranih ulagatelja smatraju se **malim ulagateljima**.

U obavljanju svih poslova s malim ulagateljem Investicijsko društvo će primjenjivati pravila poslovnog ponašanja kojima se osigurava veći stupanj zaštite i informiranosti.

Kvalificirani ulagatelji su ulagatelji definirani odredbama zakona koji uređuje tržište kapitala. Investicijsko društvo se prilikom pružanja kvalificiranim ulagateljima usluga vezanih uz trgovanje financijskim instrumentima, te upravljanja portfeljem nije obvezno pridržavati vlastite Politike izvršavanja naloga, niti primjenjivati pravila poslovnog ponašanja kako je predviđeno Zakonom koji regulira tržište kapitala.

Zahtjev za promjenom statusa klijenta

- a) Ukoliko klijent koji je klasificiran kao mali ulagatelj želi promjenu statusa u odnosu na sve ili samo neke proizvode i usluge obvezan je uputiti pismeni zahtjev za promjenom statusa na adresu sjedišta Investicijskog društva. Investicijsko društvo će prije promjene statusa izvršiti procjenu znanja i iskustva kako bi utvrdilo ispunjava li klijent barem dva od sljedeća tri uvjeta:
- Veličina klijentovog portfelja financijskih instrumenata prelazi 4 milijuna kuna,
  - Klijent je na za njega mjerodavnom tržištu kapitala izvršio prosječno 10 transakcija značajne vrijednosti, unutar svakog tromjesečja, unatrag godine dana,
  - Klijent ima najmanje godinu dana radnog iskustva u financijskom sektoru na profesionalnoj poziciji koja pretpostavlja znanje o planiranim transakcijama ili uslugama.

Klijent je obvezan prije dodjele statusa profesionalnog ulagatelja potvrditi da je svjestan posljedica drugačije klasifikacije.

Pravne osobe koje se smatraju profesionalnim ulagateljima, a Investicijsko društvo im je dodijelilo status malih ulagatelja mogu zatražiti promjenu kategorije bez provođenja prethodno opisane procedure.

b) Ukoliko klijent koji je klasificiran kao profesionalni ulagatelj želi promjenu statusa također je obvezan uputiti Investicijskom društvu pismeni zahtjev u kojem će zatražiti veći stupanj zaštite odnosno tretman kao mali ulagatelj (vezano uz sve ili samo neke usluge ili proizvode), te pristupiti sklapanju Ugovora o dodjeli statusa malog ulagatelja, u odnosu na sve ili samo neke proizvode i usluge.

II. TRGOVANJE FINACIJSKIM INSTRUMENTIMA PO NALOGU KLIJENTA (ZAPRIMANJE I PRIJENOS NALOGA, IZVRŠENJE NALOGA)

Ova usluga obuhvaća zaprimanje i izvršenje naloga za kupnju, odnosno prodaju financijskih instrumenata (ukoliko Investicijsko društvo izvršava nalog), te zaprimanje i prijenos naloga radi izvršenja drugom ovlaštenom društvu.

Mali ulagatelj i Investicijsko društvo sklapaju Ugovor o brokerskim uslugama, kojim se Investicijsko društvo obvezuje u svoje ime, a za račun klijenta obavljati poslove kupnje i prodaje financijskih instrumenata, sukladno zadanim nalogima, a klijent se zauzvrat obvezuje plaćati brokersku proviziju i ostale transakcijske troškove. **Sklapanjem standardiziranog ugovora o brokerskim uslugama klijentu se omogućava trgovanje na tržištu kapitala Republike Hrvatske, te na inozemnim tržištima,** u odnosu na koja je Investicijsko društvo osiguralo potrebne preduvjete.

Poslovni odnos s **profesionalnim, i kvalificiranim ulagateljima** vezano uz kupnju i prodaju financijskih instrumenata Investicijsko društvo može urediti posebnim ugovorima, čiji je sastavni dio popis potrebne dokumentacije i osoba unutar profesionalnog ulagatelja pravne osobe ovlaštenih za zadavanje naloga te primitak potvrda o izvršenim nalogima.

1. Nalog za kupnju/prodaju financijskih instrumenata

Nalog je jednostrana izjava volje klijenta upućena Investicijskom društvu da u svoje ime, a za račun klijenta kupi ili proda vrijednosne papire odnosno druge financijske instrumente.

1.1. Elementi naloga

- a) Podaci potrebni za identifikaciju nalogodavatelja (osobni podaci i jedinstveni korisnički broj).
- b) Vrsta i oznaka financijskog instrumenta, količina, cijena, oznaka kupnje ili prodaje, oznaka tržišta (burze) ukoliko se radi o kupnji ili prodaji financijskih instrumenata izvan Republike Hrvatske.

Za kupnju ili prodaju financijskog instrumenta izvan Republike Hrvatske, klijent je obavezan navesti naziv ili jedinstvenu identifikacijsku oznaku financijskog instrumenta (ISIN).

Ukoliko nalog zadaje opunomoćenik, isti je dužan priložiti originalnu, specijalnu punomoć ovjerenu kod javnog bilježnika.

1.1.1. Cijena financijskog instrumenta u nalogu

Cijena po kojoj se nalog treba izvršiti izražava se jedinično, kao maksimalna cijena koju je klijent spreman platiti (kod kupnje) ili kao minimalna cijena po kojoj je spreman prodati vrijednosni papir (kod prodaje), za dionice, a za dužničke financijske instrumente u postotku od njihove nominalne vrijednosti. **Cijena se izražava u valuti prema mjestu izvršenja naloga, koje je klijent označio u nalogu.**

Limitirani nalog izlaže se na relevantno tržište po cijeni navedenoj u nalogu, dok se kod tržišnog naloga cijena ne određuje već se on izvršava prema najpovoljnijoj ponudi na tržištu.

Posebnost vezana za trgovanje na Zagrebačkoj burzi: zadani nalozi, uključujući i naloge koji se izvršavaju u vremenu predotvaranja Zagrebačke burze (transakcije sa vremenom zaključenja 10:00h produženo za trajanje varijabilnog završetka koji može trajati najviše pet minuta) ili u periodu zatvaranja posebnog režima trgovanja (transakcije sa vremenom 13:00h produženo za trajanje varijabilnog završetka koji može trajati najviše pet minuta) ili u sklopu dražbi uravnoteženja tijekom kontinuirane trgovine za dionice, najviše trinaest minuta, od toga osam minuta, produženo za trajanje varijabilnog završetka koji može trajati najviše pet minuta.

Cijena se u predotvaranju, u periodu zatvaranja posebnog režima trgovanja i u dražbama uravnoteženja određuje na način kako je to propisano Pravilima Zagrebačke burze od 24. lipnja 2011., člancima od 235-240.

1.1.2. Trajanje naloga

Kod limitiranog naloga za kupnju i prodaju u Republici Hrvatskoj maksimalno trajanje naloga uvjetovano je pravilima tržišta na kojem se nalog izvršava (1500 dana od dana unosa naloga u trgovinski sustav Zagrebačke burze), dok se tržišni nalog u dijelu u kojem se ne izvrši otkazuje odmah, za dio koji nije izvršen.

Upozorenje: Nalozi za kupnju i prodaju financijskih instrumenata na **inozemnim tržištima mogu biti zaprimljeni samo kao dnevni nalozi.**

1.2. Način zadavanja naloga

Mali ulagatelji nalog mogu zadati telefonski, usmeno uz osobni kontakt sa ovlaštenom osobom ili vezanim zastupnikom Investicijskog društva, te elektronski, putem sučelja za trgovanje putem interneta.

Profesionalni i kvalificirani ulagatelji nalog mogu zadati i putem e-maila, te porukom putem Bloomberga.

Odluke o trgovanju u okviru Ugovora o upravljanju portfeljem evidentiraju se kao pismeni nalozi.

1.2.1. Zadavanje naloga telefonskim putem

Nalog se zadaje telefonski uz obvezno korištenje dodijeljenog jedinstvenog korisničkog broja (JKB), pozivom na jedan od brojeva navedenih u dijelu XII. ovih Općih uvjeta (Kontakt adrese i brojevi računa Investicijskog društva), odnosno drugi broj o kojem društvo obavijesti klijenta.

Svaki razgovor između klijenta i ovlaštenog zaposlenika društva se snima, a upozorenje dano u ovim Općim uvjetima smatra se valjanim upozorenjem i bez upozorenja prilikom svakog pojedinog poziva. Zapis o zadanom nalogu Investicijsko društvo obvezno je na zahtjev predočiti nadzornim tijelima, a snimljeni materijali se mogu koristiti i kao dokazno sredstvo u postupcima pred pravosudnim, upravnim i nadzornim tijelima.

1.2.2. Zadavanje naloga putem interneta

Sučelju za trgovanje putem interneta pristupa se na adresi <https://etrade.fima.com> uz korištenje jedinstvenog korisničkog broja odnosno drugog korisničkog imena, te zaporke.

Klijent je obavezan čuvati dodijeljeni jedinstveni korisnički broj i zaporku za zadavanje naloga putem interneta. Investicijsko društvo ne odgovara za štetu koja može proizaći iz eventualnih zloupotreba. Zaporku klijent može mijenjati prema vlastitom nahođenju, te je zbog sigurnosnih razloga preporuka Investicijskog društva Klijentu da zaporku odmah po zaprimanju izmijeni.

Napomena: Investicijsko društvo neće prihvatiti nalog zadan putem opcije chat (direktna komunikacija s klijentom).

1.2.3. Zadavanje naloga usmenim putem

Usmenim putem nalog se zadaje uz osobni kontakt sa ovlaštenom osobom u poslovnim prostorijama Investicijskog društva, uz prethodnu nespornu identifikaciju klijenta. Klijent je obavezan potpisati takav nalog.

Usmenim putem nalog se zadaje i vezanom zastupniku Investicijskog društva, ukoliko društvo ima vezane zastupnike. Lista vezanih zastupnika objavljuje se na internet stranici društva.

Adrese na kojima društvo zaprima naloge navedene su u dijelu XII. ovih Općih uvjeta (Kontakt adrese i brojevi računa Investicijskog društva).

1.3. Nesporna identifikacija putem JKB-a

Klijentu se prilikom sklapanja Ugovora o brokerskim uslugama dodjeljuje **jedinstveni korisnički broj** koji služi za njegovu nespornu identifikaciju prilikom zadavanja naloga. Jedinstveni korisnički broj uručuje se klijentu osobno ili dostavlja na adresu navedenu u osobnoj ispravi/sudskom registru, odnosno na dopisnu adresu. Rizik zloupotrebe JKB-a snosi klijent. Društvo može zbog promjena informacijskog sustava dodijeliti klijentima nove jedinstvene korisničke brojeve.

Zahtjev za promjenom jedinstvenog korisničkog broja, potpisan od strane klijenta, upućuje se Investicijskom društvu u

pismenom obliku. Zahtjevu mora biti priložena kopija važeće osobne iskaznice ili putovnice.

2. Zaprimanje i izvršenje naloga za kupnju/prodaju financijskih instrumenata

2.1. Zaprimanje i prihvatanje naloga

Investicijsko društvo će potvrditi klijentu da je nalog zaprimljen bez odgađanja, a najkasnije sljedeći radni dan po zaprimanju naloga. **Samo zaprimanje naloga ne predstavlja prihvatanje naloga.**

Ukoliko Investicijsko društvo **ne prihvati** zaprimljeni nalog, ono će odmah po zaprimanju, a najkasnije u roku od 20 minuta obavijestiti klijenta o odbijanju i to telefonski, putem eTrade sustava, odnosno putem e-maila, koristeći kontakt podatke klijenta navedene u obrascu osobnih podataka. Rizik nedostupnosti snosi klijent, te će se smatrati da je Investicijsko društvo obavijestilo klijenta ukoliko ga obavijesti na jedan od ranije navedenih načina.

Investicijsko društvo zadržava pravo da ne prihvati nalog klijenta, primjerice, ne isključivo, u sljedećim slučajevima:

a) Ukoliko nalog nije zadan na način određen ovim Općim uvjetima, ukoliko nalog ne sadrži elemente propisane ovim Općim uvjetima, u slučaju blokade trgovanja određenog financijskog instrumenta na tržištu na kojem se nalog izvršava, ukoliko nisu osigurani preduvjeti za trgovanje na tržištu države označene u nalogu, te ukoliko klijent ne uplati novčana sredstva potrebna za kupnju vrijednosnih papira (osim ukoliko u konkretnom slučaju nije bio obavezan na avansnu uplatu).

b) Ukoliko smatra da postoji osnovana sumnja:
-na nedopušteno manipuliranje cijenom financijskog instrumenta ili druge nedopuštene radnje,
-da bi izvršenjem naloga Investicijsko društvo moglo pretrpjeti štetu,
-da bi izvršenjem naloga moglo biti počinjeno kazneno djelo ili prekršaj.

Investicijsko društvo nije ovlašteno izvršiti nalog klijenta koji ne dostavi potpisan jedan primjerak Ugovora o brokerskim uslugama sa pripadajućom dokumentacijom, odnosno ukoliko nije u mogućnosti izvršiti dubinsku analizu klijenta, ili se klijent nije usuglasio s Politikom izvršavanja naloga.

2.1.1. Vrijeme zaprimanja naloga kod Investicijskog društva

2.1.1.1. Nalozi koji su **zadani telefonski**, a izvršavaju se na uređenom tržištu kojim upravlja Zagrebačka burza d.d., zaprimaju se radnim danom do 16:00 sati, odnosno nalozi koji se izvršavaju na inozemnom tržištu zaprimaju se u vrijeme određeno u dokumentu Kalendar radnih dana, koji se nalazi na internetskoj stranici Investicijskog društva i jedanput mjesečno se ažurira.

2.1.1.2. Nalozi se mogu zadavati **putem interneta** u razdoblju od 00,00-24,00 sata, međutim mogu biti zaprimljeni i izloženi na sustav Zagrebačke burze d.d. samo u radno vrijeme iste.

Radno vrijeme Zagrebačke burze d.d. je od 09,30 – 16,00 h, radnim danom, ne računajući subote.

2.1.1.3. **Usmeno zadani nalozi** zaprimaju se u radno vrijeme Investicijskog društva, odnosno u slučaju skraćenog radnog vremena sukladno odluci Zagrebačke burze.

Investicijsko društvo do 30. u mjesecu, za sljedeći mjesec objavljuje **Kalendar radnih dana** i to na službenoj Internetskoj stranici. **Na dane koji su u Kalendaru radnih dana navedeni kao neradni, neće se zaprimati nalozi klijenata, bez obzira na radno vrijeme pojedinih tržišta.**

2.1.2. Izmjena i opoziv naloga

Izmjenom naloga smatra se promjena tražene količine ili cijene vrijednosnog papira u odnosu na izvorni nalog. Ukoliko je izvorni nalog već izvršen Investicijsko društvo nije u mogućnosti prihvatiti traženu izmjenom ili opoziv naloga. U slučaju djelomičnog izvršenja naloga može se izvršiti promjena za preostalu količinu vrijednosnih papira iz naloga. Svaka promjena naloga, osim smanjenja količine, generira novi nalog.

Zahtjev za izmjenom ili opozivom naloga upućuje se Investicijskom društvu na način predviđen onome za zadavanje naloga.

2.2. Izvršavanje naloga

Prihvaćene naloge, koji se izvršavaju na uređenom tržištu ili MTP-u kojim upravlja Zagrebačka burza d.d., odnosno koji se izvršavaju izvan uređenog tržišta ili MTP-a, **izvršava Investicijsko društvo**, dok naloge za kupnju ili prodaju vrijednosnih papira koji se izvršavaju na nekom od inozemnih tržišta i to na uređenom tržištu, MTP-u ili izvan uređenog tržišta ili MTP-a, a u odnosu na koja je Investicijsko društvo ostvarilo preduvjete za trgovanje, **Investicijsko društvo prenosi radi izvršenja ovlaštenom društvu u zemlji ili inozemstvu.**

Društvo vodi knjigu naloga, u koju upisuje naloge prema vremenu zaprimanja, pri čemu se u knjizi naloga posebno vode nalozi zadani radi trgovanja financijskim instrumentima u Republici Hrvatskoj, te nalozi zadani radi trgovanja financijskim instrumentima na inozemnim tržištima. Nalozi se izlažu na sustav uređenog tržišta, koje je označeno u nalogu prema redoslijedu zaprimanja kod Investicijskog društva. Limitirani nalozi malih ulagatelja, koje nije moguće odmah izvršiti, izlažu se bez odgađanja na sustavu relevantnog tržišta.

2.3. Prijenos naloga radi izvršenja trećim osobama

Naloge za kupnju i prodaju financijskih instrumenata na inozemnom tržištu, koje nije u mogućnosti samostalno izvršiti Investicijsko društvo upućuje inozemnom ovlaštenom društvu.

Klijent zadavanjem naloga za kupnju, odnosno prodaju financijskih instrumenata inozemnih izdavatelja, koji nisu uvršteni radi trgovanja na uređenom tržištu ili MTP-u kojim upravlja Zagrebačka burza d.d., izrijekom ovlašćuje

Investicijsko društvo da izvršenje naloga povjeri inozemnom ovlaštenom društvu prema vlastitom izboru, a koje ima dozvolu za obavljanje poslova s financijskim instrumentima sukladno propisima države u kojoj ima sjedište.

Klijent se upozorava da je Investicijsko društvo, kada prenosi nalog radi izvršenja vezano uvjetima poslovanja inozemnog ovlaštenog društva, te zadavanjem takvog naloga klijent pristaje da uvjeti poslovanja inozemnog ovlaštenog društva budu primjenjeni na poslovni odnos klijenta i Investicijskog društva.

Kod prijenosa naloga odgovornost Investicijskog društva ograničena je na postupanje s pažnjom dobrog gospodarstvenika prilikom prijenosa naloga trećem. **Investicijsko društvo ne preuzima odgovornost za neizvršenje naloga od strane inozemnog ovlaštenog društva, već odgovara klijentu samo za izbor inozemnog brokera.**

Popis inozemnih tržišta na kojima klijenti mogu trgovati uz posredovanje Investicijskog društva, kao i **popis inozemnih ovlaštenih društava**, kojima u tom slučaju Investicijsko društvo prenosi nalog radi izvršenja, sastavni je dio Politike izvršavanja naloga, koja se nalazi u poslovnim prostorijama te na službenoj internetskoj stranici društva.

2.4. Politika izvršavanja naloga

Investicijsko društvo će prilikom izvršavanja naloga, te zaprimanja i prijenosa drugoj ovlaštenoj osobi postupati prema vlastitoj Politici izvršavanja naloga koja je opisana u posebnom dokumentu i uručuje se klijentu prije uspostavljanja poslovnog odnosa. Investicijsko društvo će prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa od Klijenta ishoditi suglasnost s Politikom izvršavanja naloga.

Prilikom svake značajnije izmjene uvjeta u Politici izvršavanja naloga, Investicijsko društvo istu će dostaviti klijentima, te prema potrebi zatražiti ponovnu suglasnost.

2.5. Prava i obveze investicijskog društva i klijenta vezano uz zaprimanje i izvršenje naloga, odnosno zaprimanje i prijenos naloga radi izvršenja

Investicijsko društvo će izvršiti nalog sukladno uputi klijenta i vlastitoj Politici izvršavanja naloga, pažnjom dobrog gospodarstvenika. Investicijsko društvo ne odgovara za štetu ukoliko propusti upozoriti nalogodavatelja na štetne posljedice izvršenja naloga.

Investicijsko društvo se prihvaćanjem naloga za kupnju ili prodaju financijskih instrumenata obvezuje:

- o kupiti ili prodati financijski instrument iz naloga,
- o dati točne informacije o ponudi, potražnji, prometu i kretanju cijena financijskih instrumenata (na upit),
- o za slučaj kupnje izvršiti namiru vrijednosnih papira u SKDD putem računa investitora ili preko banke skrbnika, pri čemu ne odgovara klijentu za situacije koje nisu pod kontrolom Investicijskog društva, a imaju za

posljedicu neizvršenje namire u roku koji je propisan pravilima relevantnog tržišta,

- o obavijestiti klijenta o izvršenoj transakciji (minimalno pismenim putem tj. putem potvrde o izvršenju naloga koja se šalje poštanskom isporukom odnosno putem elektroničke pošte),
- o za slučaj prodaje izvršiti isplatu prodajne cijene vrijednosnog papira na račun koji glasi na ime klijenta odnosno skrbnički račun o kojem klijent obavijesti Investicijsko društvo.

Klijent se obvezuje Investicijskom društvu:

- o prije zadavanja naloga za kupnju uplatiti kupovnu cijenu iz naloga uvećanu za iznos provizija i naknada sukladno Cjeniku, a klijenti koji posluju preko banke skrbnika dostaviti podatke o skrbničkom računu sa detaljnim instrukcijama za namiru vrijednosnih papira,
- o prije zadavanja naloga za prodaju izvršiti registraciju vlasničke pozicije investitora sa Investicijskom društvom, a klijenti koji posluju preko banke skrbnika dužni su dostaviti i podatke o skrbničkom računu sa svim detaljima vezanim uz namiru vrijednosnih papira,
- o platiti brokersku proviziju i sve troškove po transakciji (mjesto trgovanja, depozitorija, banke skrbnika, kao i druge eventualne troškove trgovanja na inozemnom tržištu), sve sukladno nalogu za kupnju ili prodaju financijskih instrumenata, prema važećem Cjeniku Investicijskog društva, odnosno važećim cjenicima trećih osoba.

2.6. Valute za uplate/isplate novčanih sredstava za kupnju/od prodaje financijskih instrumenata

Uplate za kupnju financijskih instrumenata mogu se izvršavati u kunama, pri čemu Investicijsko društvo, sukladno pismenom zahtjevu klijenta izvršava konverziju novčanih sredstava u neku drugu valutu. Također, uplate se mogu izvršavati u stranoj valuti na devizni račun za posebne namjene investicijskog društva otvoren u skrbničkoj banci. Popis skrbničkih banaka nalazi se u dodatku Politici izvršavanja naloga.

Isplatu novčanih sredstava od prodaje financijskih instrumenata, Investicijsko društvo izvršiti će na kunski račun klijenta, odnosno, na zahtjev klijenta, u stranoj valuti, na devizni račun klijenta, pri čemu sve troškove transfera u stranoj valuti snosi klijent.

Investicijsko društvo upozorava klijenta da uplate i isplate u stranim valutama mogu biti povezane s troškovima transfera, dok prilikom konverzije u stranu valutu i iz strane valute, klijent može biti izložen valutnom riziku.

III. UPRAVLJANJE PORTFELJEM FINANCIJSKIH INSTRUMENTATA

Prava i obveze klijenta i Investicijskog društva vezano uz upravljanje portfeljem vrijednosnih papira detaljno se uređuju Ugovorom o upravljanju portfeljem koji je standardiziran.

Na sve što nije definirano takvim ugovorom, primjenjuju se ovi Opći uvjeti, koji se uručuju klijentu prije sklapanja ugovora o upravljanju portfeljem.

IV. INVESTICIJSKO SAVJETOVANJE

Usluga investicijskog savjetovanja podrazumijeva davanje osobnih preporuka klijentu, na njegov zahtjev ili na inicijativu Investicijskog društva, u pogledu jedne ili više transakcija s financijskim instrumentima.

Osobna preporuka predstavlja preporuku da se poduzme jedna od sljedećih aktivnosti:

- kupnja, prodaja, upis, zamjena, nazadkupnja, držanje ili preuzimanje obveze na upis određenog financijskog instrumenta,
- izvršavanje ili neizvršavanje prava koja proizlaze iz određenog financijskog instrumenta za kupnju, prodaju, upis, zamjenu, ili nazadkupnju financijskog instrumenta.

Prije investicijskog savjetovanja izvršit će se procjena primjerenosti u skladu sa točkom XI. Općih uvjeta.

Po izvršenoj uplati naknade određene važećim Cjenikom usluga, obavlja se investicijsko savjetovanje, te se klijentu uručuje primjerak zapisnika u kojem je sadržana osobna preporuka.

Investicijsko savjetovanje obavlja se uz osobni kontakt s ovlaštenim investicijskim savjetnikom u poslovnim prostorijama Investicijskog društva ili na zahtjev klijenta na drugom mjestu. Iznimno, moguće je na zahtjev klijenta investicijsko savjetovanje telefonskim putem, ukoliko je prethodno izrađen ulagački profil klijenta. U slučaju investicijskog savjetovanja telefonskim putem zapisnik će se klijentu dostaviti poštom ili e-mailom.

Na temelju osobne preporuke, Klijent sam donosi odluku o ulaganju, te se upozorava na rizike iz točke IX. ovih Općih uvjeta, kao i na mogućnost da društvo, zaposlenici i sve povezane osobe imaju ili mogu imati u vlasništvu financijske instrumente koji su predmet osobne preporuke.

Investicijskim savjetovanjem ne smatraju se analize koje Investicijsko društvo izrađuje i distribuira javnosti.

V. ZAŠTITA NOVČANIH SREDSTAVA I FINANCIJSKIH INSTRUMENTATA KLIJENATA

Prava vlasništva klijenata zaštićena su zakonskim propisima koji podrazumijevaju odvajanje imovine klijenata od imovine Investicijskog društva. U tu svrhu Investicijsko društvo uz redovne račune kod poslovnih banaka ima i **povjereničke račune koji ne ulaze u imovinu Investicijskog društva, u njegovu stečajnu ili likvidacijsku masu, niti mogu biti predmetom ovrhe u vezi potraživanja prema Investicijskom društvu.** Povjerenički računi služe isključivo za uplatu i isplatu novčanih sredstava klijenata u svrhu kupnje odnosno prodaje financijskih instrumenata po nalogu klijenta.

Investicijsko društvo je kao član Središnjeg klirinškog depozitnog društva d.d. Zagreb u

obvezi uplaćivati povratna sredstva u jamstveni fond s obzirom na rizik namire za trgovanje u Republici Hrvatskoj kao i nepovratna sredstva u Fond za zaštitu ulagatelja pri čemu su kod fonda **osigurane tražbine u iznosu do 150.000,00 kn** po klijentu Društva, a za slučaj kada Investicijsko društvo nije u mogućnosti ispunjavati svoje obveze prema klijentima, i to:

1. Novčane tražbine u kunama i u valutama država članica EU
  - Radi se o novčanim tražbinama koje član Fonda duguje svom klijentu ili koje pripadaju klijentu, a koje taj član Fonda **drži** za klijenta vezano za investicijske usluge koje ima s njim ugovorene,
2. Financijski instrumenti koji pripadaju klijentu člana Fonda
  - Radi se o financijskim instrumentima koje član Fonda **drži, administrira ili s njima upravlja** za račun svog klijenta u vezi s investicijskim uslugama koje ima s njim ugovorene.

Detaljnije informacije o **sustavu zaštite ulagatelja, te osiguranom slučaju za isplatu iz fonda**, dostupne su na internetskoj stranici Investicijskog društva, kao i u poslovnim prostorijama društva kroz dokument Informacije o sustavu zaštite ulagatelja.

Investicijsko društvo raspolagat će s novčanim sredstvima klijenta koje drži, sukladno uputama klijenta. Novac od prodaje financijskih instrumenata i/ili financijski instrumenti mogu se koristiti za izvršavanje novih naloga, osim ako klijent ne zatraži isplatu novca, odregistraciju dionica ili otpuštanje dionica sa skrbničkog računa.

Novčana sredstva koja klijent doznači za kupnju financijskih instrumenata kao i novčana sredstva od prodaje financijskih instrumenata Investicijsko društvo se obvezuje držati odvojeno od vlastitih novčanih sredstava, na računima za posebne namjene u Republici Hrvatskoj, odnosno na zbirnom skrbničkom računu u banci, odvojenom od računa Investicijskog društva, ukoliko klijent trguje na inozemnim tržištima kapitala.

Financijski instrumenti čiju kupnju Investicijsko društvo po nalogu klijenta obavlja u **inozemstvu**, čuvaju se na zbirnom skrbničkom računu kod ovlaštene kreditne institucije u Republici Hrvatskoj ili inozemstvu.

Pri odabiru treće strane na čijim računima se deponiraju financijski instrumenti, odnosno novčana sredstva klijenata koje Investicijsko društvo drži za klijente, vodi se računa o stručnosti i tržišnom ugledu treće strane, te zakonom propisanim uvjetima i tržišnim praksama koje se odnose na držanje financijskih instrumenata i novčanih sredstava. Za potrebe trgovanja financijskim instrumentima na inozemnim tržištima, društvo drži novčana sredstva i financijske instrumente na zbirnim skrbničkim računima kod kreditnih institucija. Financijski instrumenti i novčana

sredstva klijenata deponirani su na zbirnom skrbničkom računu, odvojenom od skrbničkog računa Investicijskog društva.

Založna prava - Investicijsko društvo ima pravo zadržanja na vrijednosnim papirima u vlasništvu klijenta prema odredbama ZOO-a kao i pravo izvansudskog namirenja iz njihove vrijednosti, te pravo prijeboja s novčanim sredstvima na posebnom računu klijenta pod sljedećim uvjetima:

- ukoliko klijent ima dospjelih, a nepodmirenih obveza prema Investicijskom društvu, koje proizlaze iz bilo kojeg ugovora sklopljenog sukladno ovim Općim uvjetima.

Investicijsko društvo će prethodno obavijestiti klijenta o namjeri da se naplati iz prava zadržanja ili o namjeri izvršenja prijeboja.

VI. NAMIRA

Novčana sredstva od prodaje financijskih instrumenata Investicijsko društvo se obvezuje isplatiti na račun klijenta na dan i pod uvjetom uredne namire, prema pravilima klirinškog društva koje provodi prijeboj i namiru. Na navedeni način neće se obavljati plaćanja prema klijentima koji trguju putem interneta, klijentima koji posluju putem banaka skrbnika, odnosno klijentima koji trguju na inozemnim tržištima. **Klijenti koji trguju putem interneta, kao i klijenti koji trguju na inozemnim tržištima obvezni su sami najaviti isplate.**

Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. sa sjedištem u Zagrebu namiruje transakcije treći radni dan nakon izvršene transakcije (ugovorna namira).

Za klijente koji posluju putem banke skrbnika namira novca i vrijednosnih papira, za transakcije sklopljene na uređenom tržištu u Republici Hrvatskoj, se izvršava sukladno primljenim instrukcijama banke skrbnika ili uobičajeno 3. radni dan od dana transakcije, uz uvjet uparenja transakcije dan ranije.

Izvršenje ili djelomično izvršenje naloga za kupnju ili prodaju financijskih instrumenata koji sukladno pravilima Središnjeg klirinško depozitarnog društva d.d. ulazi u sustav pojedinačne namire, ne podrazumijeva garanciju da će se transakcija namiriti unutar uobičajenog roka za namiru.

Financijske instrumente izdavatelja s područja Republike Hrvatske koje stekne za račun klijenta, Investicijsko društvo će isporučiti na račun klijenta u klirinškom društvu registrirane s vlasničkom pozicijom Investicijskog društva, ukoliko klijent ne zatraži stavljanje istih na slobodnu vlasničku poziciju. Zahtjev za stavljanje financijskih instrumenata na slobodnu vlasničku poziciju upućuje se u pismenom obliku.

Iznos koji Investicijsko društvo plaća klijentu uvijek se umanjuje za iznos brokerske provizije i drugih transakcijskih troškova predviđenih Cjenikom.

Upozorenje vezano uz namiru transakcija koje se izvrše na inozemnim tržištima: Postupak prijeboja i namire, kao i rokovi namire za trgovanje financijskim instrumentima na inozemnim tržištima kapitala

obavljat će se prema pravilima burze ili organiziranog tržišta te klirinškog društva odnosno depozitorija na kojima je transakcija obavljena, a preko (zbirnih) skrbničkih računa koje Investicijsko društvo otvori kod banke skrbnika Republici Hrvatskoj odnosno u inozemstvu. Klijent se upozorava da postupak prijeboja i namire, kao i garancija namire za pojedina tržišta mogu biti različiti, te da Investicijsko društvo ne odgovara za bilo kakvu štetu koja nastane ili bi mogla nastati klijentu zbog radnji ili propusta banke skrbnika, inozemnog ovlaštenog društva, uređenog tržišta, klirinškog društva ili depozitorija, odnosno za druge okolnosti koje nisu pod kontrolom Investicijskog društva.

VII. IZVJEŠTAVANJE MALIH ULAGATELJA

Sva izvješća, dokumenti i obavijesti dostavljaju se klijentu putem trajnog medija na adresu prebivališta/sjedišta ili dopisnu adresu navedenu u Obrascu osobnih podataka odnosno putem Internet stranice Investicijskog društva ukoliko je klijent društvu dostavio adresu elektroničke pošte i suglasan je s takvim načinom dostave.

1. Izvješće o izvršenom nalogu

Investicijsko društvo će bez odgode dati klijentu nužne podatke vezane uz izvršenje naloga. Potvrdu o izvršenju naloga Investicijsko društvo će dostaviti klijentu najkasnije prvi radni dan nakon izvršenja naloga, odnosno nakon primitka potvrde o izvršenju naloga od treće strane, sa sljedećim podacima:

- oznakom dana i vremena trgovanja, oznakom mjesta trgovanja, oznakom instrumenta trgovanja, vrijednosnog papira, izdavatelja, količine, jedinične cijene te ukupne cijene, oznakom kupnje ili prodaje, te sa specifikacijom troškova po stavkama.

Klijentima koji trguju putem interneta svi podaci o izvršenim nalogima dostupni su u elektronskom obliku na internet stranici društva.

Obračunska valuta su kune, odnosno kunska protuvrijednost strane valute, bez obzira na tržište na kojem klijent trguje. U slučaju tečajeva valuta koji ne kotiraju na deviznom tržištu Republike Hrvatske, obračun se radi prema srednjem tečaju EUR-a na dan obračuna, kao paritetnoj valuti.

2. Izvješće o upravljanju portfeljem

Za klijente koji sa Investicijskim društvom imaju sklopljen Ugovor o upravljanju portfeljem, Izvješće o upravljanju se dostavlja **svakih 6** (slovima: šest) mjeseci, računajući od dana sklapanja Ugovora o upravljanju portfeljem. Ukoliko klijent želi primati Izvješće **svaka 3** (slovima: tri) mjeseca obavezan je uputiti pismeni zahtjev na adresu sjedišta Investicijskog društva.

Izvješće o upravljanju portfeljem sadrži:

a) pregled oblika financijske imovine koju portfelj sadrži, stanje gotovine na početku i kraju izvještajnog razdoblja, tržišnu vrijednost ili fer vrijednost portfelja u vrijeme slanja izvještaja, te prinos portfelja tijekom izvještajnog razdoblja;

- b) pregled transakcija izvršenih unutar izvještajnog razdoblja;

Klijent može zahtijevati izvješće o svakoj pojedinoj transakciji nakon njezinog izvršenja. Zahtjev se upućuje na adresu sjedišta investicijskog društva u pismenom obliku.

- c) ukupni iznos naknada koje terete klijenta, nastalih u izvještajnom razdoblju, a to su upravljačka naknada i troškovi vezani uz izvršenje transakcija;
- d) ukupni iznos dividendi i ostalih uplata primljenih za račun klijenta tijekom izvještajnog razdoblja, koje proizlaze iz vlasništva nad vrijednosnim papirima;

Investicijsko društvo izvršava vrednovanje imovine u portfelju u odnosu na zadnju cijenu postignutu na tržištu na dan obračuna portfelja ili zadnji raspoloživi datum trgovanja prije datuma obračuna portfelja, te o istome obavještava klijenta minimalno jedanput u šest mjeseci, na 30.06. i 31.12. tekuće godine, odnosno jedanput u tri mjeseca, na zahtjev klijenta, dok interno, za potrebe donošenja odluke o ulaganju, vrednovanje imovine u portfelju izvršava se prema potrebi i češće.

Tijekom svakog izvještajnog razdoblja prinos portfelja uspoređivati će se sa referentnom vrijednošću za usporedbu prinosa portfelja tijekom razdoblja koja je definirana u okviru ugovorne dokumentacije.

Ukoliko Investicijsko društvo pri upravljanju portfeljem ostvari gubitak koji prelazi postotak utvrđen Ugovorom o upravljanju portfeljem bez odgađanja će izvijestiti klijenta o gubitku i to do kraja radnog dana u kojem je prag prijeđen, telefonski ili putem e-maila.

Obračunska valuta bez obzira na tržište na kojem se investira imovina klijenta uvijek su kune.

VIII. NAKNADE I POVEZANI TROŠKOVI

Investicijsko društvo će obračunavati klijentu naknade i ostale troškove prema važećem Cjeniku usluga.

Za trgovanje svim vrstama financijskih instrumenata obračunava se provizija Investicijskog društva, ali i troškovi mjesta trgovanja, troškovi depozitorija ili eventualni troškovi skrbništva za slučaj trgovanja na inozemnim tržištima. Klijentima čije se transakcije namiruju preko **skrbničkog računa** naplaćuju se i dodatne naknade utvrđene Cjenikom usluga.

Za trgovanje na inozemnim tržištima mogu postojati i drugi troškovi, kao što su primjerice trošak povrata novca u Hrvatsku tj. provizija strane banke i provizija domaće banke (u slučaju trgovanja u Republici Srbiji), te ostali troškovi definirani Cjenikom.

Svi troškovi obračunavaju se za svaku pojedinačnu transakciju, osim ukoliko je za pojedinu uslugu Cjenikom određeno drugačije.

Provizija za povlačenje naloga se ne naplaćuje.

Usluga upravljanja portfeljem podrazumjeva naplaćivanje naknade za upravljanje, naknade za trgovanje, naknade za uspjeh, te naknade za prijevremeni raskid Ugovora (detaljnije opisano u Cjeniku).

Ukoliko za klijenta nastane trošak, uzrokovan specifičnostima pojedinog tržišta, a koji nije predviđen Cjenikom, Investicijsko društvo će isti posebno obračunati i takav obračun dostaviti klijentu.

Osim navedenih troškova postoji mogućnost da za klijenta nastanu i drugi troškovi povezani s transakcijama kao što su npr. porezi ili davanja na ime vlasništva nad financijskim instrumentima koji ovise o zakonodavstvu države tržišta na kojima klijent ulaže kao i zakonodavstvu Republike Hrvatske.

IX. RIZICI POSLOVANJA S VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA

a) Poslovni rizik proizlazi iz neizvjesnosti da li će izdavatelj vrijednosnog papira i u budućnosti održati svoj konkurentski položaj na tržištu, te stabilnost poslovanja i kontinuitet rasta. Veći poslovni rizik može se odraziti negativno na cijenu vrijednosnog papira predmetnog izdavatelja.

b) Financijski rizik posljedica je strukture financijskih izvora izdavatelja vrijednosnog papira. Pri analizi navedenog rizika neophodno je analizirati financijske pokazatelje izdavatelja vrijednosnih papira. Veći financijski rizik može se negativno odraziti na cijenu vrijednosnog papira.

c) Sistematski rizik je rizik koji je svojstven cijelom tržištu kapitala, tržišnom segmentu, gospodarskoj grani i sl., drugim riječima, cijena određenog vrijednosnog papira može značajno fluktuirati čak i ako se čimbenici kao što su profit, dividende, isplate kamata, konkurentski položaj ili ostali čimbenici izdavatelja vrijednosnog papira nisu promijenili (npr. uslijed promjene razine kamatnih stopa, opće recesije, nepovoljnih vremenskih utjecaja i prirodnih katastrofa, ponašanja ulagača na tržištu i sl.).

d) Rizik promjene tečaja javlja se kod ulaganja u vrijednosne papire denominirane u stranoj valuti, te je njihov prinos izložen i riziku promjene tečaja kune prema valuti u kojoj će biti izražen dio ulaganja. Promjena vrijednosti stranih valuta može imati značajan utjecaj na ukupni prinos vrijednosnog papira izraženog u domaćoj valuti.

e) Kamatni rizik je rizik koji proizlazi iz neizvjesnosti buduće cijene novca (buduće kamatne stope). Karakterističan je za dužničke vrijednosne papire (vrijednosne papire s fiksnim prinosom). Cijena financijskog instrumenta s fiksnim prinosom kreće se suprotno od kretanja kamatne stope. Ako se kamatne stope na tržištu povećaju, cijena vrijednosnog papira s fiksnim prinosom pada, i obrnuto, ako se kamatne stope smanje, cijena vrijednosnog papira s fiksnim prinosom raste.

f) Kreditni rizik podrazumijeva opasnost da izdavatelj dužničkog vrijednosnog papira neće biti u mogućnosti u cijelosti ili djelomično podmiriti svoje obveze u trenutku njihova dospjeća ili da isti neće moći refinancirati dospjele obveze (rizik refinanciranja). Neispunjavanje obveza ima utjecaj na prinos dužničkih vrijednosnih papira (npr. obveznice, komercijalni zapis i sl.) tog izdavatelja, ali

može imati i značajan utjecaj na prinos ostalih vrijednosnih papira predmetnog izdavatelja (npr. na prinos dionica).

g) Rizik likvidnosti/utrživosti predstavlja opasnost da se vrijednosni papir u određenom trenutku neće moći prodati ili da se neće moći prodati bez značajnog diskonta.

h) Inflacijski rizik je rizik pada vrijednosti vrijednosnih papira uzrokovan općim rastom cijena.

i) Rizik opoziva ili prijevremene otplate je rizik svojstven obveznicama. Posljedice se javljaju kada izdavatelj ima opciju opoziva obveznice prije njezina dospijanja pod uvjetima koji su u tom trenutku nepovoljni za investitora, ili kada izdavatelj ima opciju prijevremene otplate duga.

j) Gospodarski rizik podrazumijeva utjecaj cikličkih i sezonskih kretanja u gospodarstvu ili pojedinom sektoru na profitabilnost ulaganja u pojedine industrijske grane. Vrijednosni papiri cikličkih djelatnosti kao što je npr. građevinarstvo više će osjetiti utjecaj cikličkih kretanja gospodarstva na svojoj vrijednosti, dok na vrijednosne papire manje cikličkih djelatnosti kao što je npr. prehrambena i tekstilna industrija ciklička kretanja privrede neće imati tako veliki utjecaj.

k) Politički rizik ili rizik zemlje može imati značajan utjecaj na prinos vrijednosnog papira. Takvi rizici uključuju npr. rizik promjene zakonskih propisa, negativna kretanja u međunarodnim odnosima ili unutar države, rizik izbijanja međudržavnih ili unutardržavnih sukoba i sl. Za države u tranziciji u kojima nisu prisutni elementi suvremenog tržišnog gospodarstva, politički čimbenici mogu imati značajan utjecaj na prinos vrijednosnog papira.

l) Rizik promjene poreznih propisa predstavlja vjerojatnost da zakonodavne vlasti promijene porezne propise na način koji bi negativno utjecao na prinos ulaganja u vrijednosne papire na koje utječe promjena takvih poreznih propisa.

m) Društveni rizik obuhvaća mogućnost promjene raspoloženja potrošača prema određenim poduzećima ili cjelokupnim djelatnostima, koji mogu nastati na razne načine (primjerice kao posljedica pokreta za ekologiju i briga oko zagađenja okoliša). Takva društvena klima može dovesti do gašenja skupina poduzeća ili cjelokupnih djelatnosti koje se nisu prilagodile novim trendovima te do stvaranja novih.

n) Rizik događaja obuhvaća mogućnost iznenadnih događaja (prirodne katastrofe, preuzimanja i restrukturiranja, regulatorne promjene itd.) koji mogu imati značajan utjecaj na sposobnost izdavatelja u izvršenju svojih obveza (otplata kamata i glavnice).

Poslovni rizik, financijski rizik, sistematski rizik, gospodarski rizik i društveni rizik su **rizici koji su karakteristični za trgovanje dionicama**.

Rizik opoziva ili prijevremene otplate, kamatni rizik, kreditni rizik i rizik događaja su **rizici koji su karakteristični za obveznice**, dok su rizik promjene tečaja, rizik likvidnosti/utrživosti, politički rizici, rizik promjene propisa **zajednički rizici povezani s ulaganjem u dionice i u obveznice**.

Novčana i financijska sredstva klijenata, koji trguju na inozemnim tržištima deponirana su na **zbirnim skrbničkim računima** kod banaka koje ne vode analitiku imovine po klijentima, već analitiku vodi Investicijsko društvo, putem

vlastitih evidencija. Investicijsko društvo, kroz provjere koje se provode automatski, putem poslovno informacijskog sustava, te dvojnim provjerama od strane različitih organizacijskih cjelina, smanjuje eventualni rizik od pogreške pri vođenju evidencija, koji može negativno utjecati na imovinu i prava klijenata.

Klijent se upozorava da je trgovanje financijskim instrumentima u inozemstvu naročito povezano s rizicima, kao što su primjerice rizik promjene tečaja, politički rizik ili rizik zemlje, rizik promjene poreznih propisa, utjecaj inflacije, kao i dodatnim troškovima vezanim primjerice uz konverziju i transfer novca, skrbničke naknade i sl.

Klijent sklapanjem bilo kojeg ugovora sa Investicijskim društvom, kao i zadavanjem naloga za kupnju ili prodaju financijskih instrumenata, potvrđuje da je u potpunosti upoznat sa gore navedenim rizicima, te činjenicom da Investicijsko društvo ne odgovara za štetu uzrokovanu ostvarenjem bilo kojeg rizika.

X. OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI INVESTICIJSKOG DRUŠTVA

Investicijsko društvo odgovara klijentu samo za stvarne novčane gubitke koji nastanu kao posljedica namjere ili grube nepažnje, po načelu dokazane krivnje.

Investicijsko društvo ne odgovara klijentu za bilo kakvu štetu uzrokovanu primjerice:

- faktorima koji su izvan kontrole Investicijskog društva kao što su gubici uzrokovani višom silom, prirodnim katastrofama, ratovima, pravilima tržišta, odlukama vlada, padovima komunikacijskih sustava burzi i sl.,
- vlastitim tehničko-organizacijskim ograničenjima kao što su preopterećenost telefonskih linija ili sustava općenito,
- propustom u radu depozitorija financijskih instrumenata, burzi, banaka čije usluge koristi uključujući i skrbničku banku, kao niti propustom, ispadom ili kvarom u sustavu bilo koje treće osobe čijim se uslugama koristi radi izvršenja obveza sukladno ugovoru sklopljenim s klijentom.

Pravna nemogućnost ispunjenja obveze, smatrati će se višom silom.

Investicijsko društvo ne odgovara klijentu za štetu koja nastane ukoliko pravovremeno ne primi obavijest od klijenta o promjeni osobnog imena/tvrtke, adrese/sjedišta, broja telefona ili e-mail adrese.

XI. PRIKLADNOST I PRIMJERENOST PROIZVODA ILI USLUGA INVESTICIJSKOG DRUŠTVA U ODNOSU NA KLIJENTA

1. Procjena prikladnosti

Investicijsko društvo obvezno je od klijenta, malog ulagatelja, prikupiti podatke o njegovom znanju i iskustvu na području ulaganja na tržištu kapitala (vrsti usluga i transakcija koje su mu poznate, volumenu i učestalosti provedenih transakcija, te razini edukacije klijenta) kako bi moglo prosuditi da li je određeni proizvod ili investicijska usluga prikladna za klijenta, te ga upozoriti na

eventualnu neprikladnost tražene usluge ili instrumenta. Ukoliko Klijent odbije dati tražene podatke Investicijsko društvo nije u mogućnosti utvrditi da li su određeni proizvodi ili investicijske usluge za njega prikladne.

Podrazumijeva se da profesionalni ulagatelji posjeduju potrebno znanje i iskustvo za ulaganje na tržištu kapitala.

Investicijsko društvo neće prikupljati podatke o klijentu niti ga upozoravati da određeni proizvodi ili usluge za njega nisu prikladni, kada se radi o kupnji ili prodaji dionica uvrštenih na uređenom tržištu ili na istovjetnom tržištu treće države, instrumenata novčanog tržišta, obveznica ili drugih oblika sekuritiziranog duga, udjela u otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i ostalih jednostavnih financijskih instrumenata, a usluga se pruža na inicijativu klijenta.

2. Procjena primjerenosti

Prije sklapanja Ugovora o upravljanju portfeljem vrijednosnih papira, te prije investicijskog savjetovanja, Investicijsko društvo obvezno je izraditi **ulagački profil klijenta**. U tu svrhu mora prikupiti podatke o znanju i iskustvu klijenta na području ulaganja na tržištu kapitala, podatke o financijskoj situaciji, kako bi utvrdilo može li klijent podnijeti rizike koji prate ulaganje u vrijednosne papire, te identificirati investicijske ciljeve klijenta. Ulagački profil profesionalnih ulagatelja temelji se samo na njihovim investicijskim ciljevima.

Ulagački profil izrađuje se prema podacima koje u Upitniku predviđenom za izradu ulagačkog profila, (u daljnjem tekstu: Upitnik) klijent prezentira Investicijskom društvu. Podaci u Upitniku moraju biti istiniti, a bez tih podataka Investicijsko društvo nije ovlašteno malom ulagatelju pružiti uslugu upravljanja portfeljem niti uslugu investicijskog savjetovanja. Investicijsko društvo će smatrati istinitima podatke koje klijent pruži kroz Upitnik. Društvo će najmanje jedanput u dvije godine u razgovoru s klijentima utvrđivati da li su podaci navedeni u upitniku još uvijek aktualni, te će u slučaju promjene podataka sastaviti bilješku koja je sastavni dio Upitnika.

O ulagačkom profilu klijenta Investicijsko će društvo posebice voditi računa pri ulaganju imovine klijenta na inozemnim tržištima kapitala koja je odredio u Upitniku. Ukoliko procijeni da klijent financijski ne bi mogao podnijeti rizik koji podrazumijeva ulaganje na određenom inozemnom tržištu, o istome će ga upozoriti i postupiti sukladno odredbama Ugovora o upravljanju portfeljem.

XII. KONTAKT ADRESE I BROJEVI RAČUNA INVESTICIJSKOG DRUŠTVA

Sva izvješća, potvrde i druge obavijesti vezane uz poslove koje obavlja za klijenta, Investicijsko društvo dostavlja će na adresu prebivališta/sjedišta klijenta, odnosno na dopisnu adresu navedenu o obrascu osobnih podataka.

Klijent može ostvariti kontakte sa Investicijskim društvom na adresi sjedišta i

podružnica putem kojih posluje. Lokacije na kojima Investicijsko društvo posluje su:

FIMA Vrijednosnice d.o.o. Varaždin, Vrazova 25

Odjel trgovanja – Republika Hrvatska
Tel: + 385 42 660 963
+ 385 42 660 964
+ 385 42 660 961
Fax: + 385 42 660 989
e-mail: trading@fima.com

Odjel trgovanja – inozemstvo
Tel: + 385 42 660 966
e-mail: inotrgovanje@fima.com

Osijek, Trg Slobode 8/1
Tel: + 385 31 636 510
Fax: + 385 31 200 621

Zagreb, Petrova 88
Tel: + 385 1 63 98 352
Fax: + 385 1 63 98 359

Rijeka, Adamićeva 13
Tel: + 385 51 680 753
Fax: + 385 51 339 009

Šibenik, E. Kvaternika 6
Tel: +385 22 200 - 391
Fax: +385 22 219 - 279

Društvo će, za slučaj nedostupnosti na bilo koji od naprijed navedenih telefonskih brojeva, a u okviru plana neprekinutosti poslovanja, zaprimati naloge na telefonski broj **+ 385 42 203 952**.

Klijenti mogu komunicirati sa zaposlenicima Investicijskog društva na hrvatskom i engleskom jeziku.

Investicijsko društvo će obavještavati klijente o promjeni podataka navedenih u ovom poglavlju putem Internet stranice Investicijskog društva, te putem obavijesti izložene u poslovnim prostorijama.

Klijent je obavezan obavještavati Investicijsko društvo o promjeni adrese i drugih kontakt podataka, a posebice o promjeni brojeva računa za isplatu novca. Ukoliko klijent propusti obavijestiti Investicijsko društvo smatrat će se da je društvo uredno ispunilo svoju obvezu koristeći za upućivanje obavijesti postojeće kontakt podatke klijenta.

Investicijsko društvo ima nekoliko različitih žiro računa za posebne namjene u Republici Hrvatskoj, na koje klijenti mogu uplaćivati novčana sredstva sukladno sklopljenom ugovoru:

Kod Hrvatske poštanske banke d.d.:
račun br. 2390001-1300004750

Kod Vaba d.d. banke:
račun br. 2489004-1300000023

Kod Raiffeisenbank Austria d.d.:
račun br. 2484008-1300104124

Kod Zagrebačke banke d.d.:
račun br. 2360000-1300053109

Kod Societe-Generale Splitska banka d.d.:

račun br. 2330003-1300200210

Uplatu za kupnju vrijednosnih papira u stranim valutama moguće je izvršiti na račun otvoren u Splitskoj banci broj HR65 2330 0031 3002 00210.

XIII. ČUVANJE I OBRADA OSOBNIH PODATAKA

FIMA Vrijednosnice će osobne podatke klijenta prikupljati i dalje obrađivati u svrhe ugovora koji sklopi s klijentom.

Zadavanjem naloga klijent daje izričitu suglasnost Investicijskom društvu da može poduzimati sve radnje vezano uz obradu i razmjenu njegovih osobnih podataka, uključujući i podatak o OIB-u, te JMBG-u, a što obuhvaća pravo investicijskog društva na prikupljanje, spremanje, snimanje, organiziranje, uvid i prijenos osobnih podataka u svrhu obavljanja redovitih poslova društva.

Klijent koji želi ulagati na inozemnim tržištima sklapanjem ugovora pristaje na iznošenje njegovih osobnih podataka izvan Republike Hrvatske, ukoliko isto bude potrebno radi ostvarenja svrhe ugovora.

XIV. POLITIKA SPRJEČAVANJA SUKOBA INTERESA

Pod potencijalnim sukobom interesa podrazumijeva se svaka situacija u kojoj su Investicijsko društvo ili relevantna osoba u mogućnosti iskoristiti svoj profesionalni ili službeni položaj ili ovlast u svoju osobnu korist ili u korist Investicijskog društva, a na račun (teret) klijenta, ali i svaka druga situacija koja je kao sukob interesa ili zabranjena radnja označena u propisima koji reguliraju tržište kapitala.

Osnovna načela koja Investicijsko društvo primjenjuje u cilju sprječavanja sukoba interesa su načelo aktivnog sprječavanja sukoba interesa i načelo transparentnosti. Investicijsko društvo primjenjuje Interni pravilnik o sprječavanju sukoba interesa kojim je propisan niz mjera za sprječavanje nastanka sukoba interesa, a ukoliko sukob interesa nije moguće izbjeći Investicijsko društvo će klijentima priopćiti okolnosti koje utječu ili mogu utjecati na njihovu neovisnost i objektivnost, a uvijek prije obavljanja posla u ime klijenta.

Relevantne osobe su u obavljanju transakcija obvezne postaviti interese klijenata i integritet tržišta kapitala iznad njihovog osobnog interesa.

Zaposlenicima Društva, kao niti dealeru Društva koji djeluje za račun Društva nije dozvoljeno trgovanje vrijednosnim papirima za vlastiti račun, vezano uz koje postoji odluka portfolio managera, prije nego što je završeno trgovanje za portfeljne račune klijenata kojima Društvo upravlja.

Ukoliko postoji sukob interesa između klijenata kojima Društvo pruža uslugu zaprimanja i izvršavanja naloga, Društvo će prije izvršiti ranije zaprimljeni nalog. Ukoliko sukob interesa postoji vezano uz izvršenje više istovjetnih naloga i to naloga klijenata čijim portfeljima

društvo upravlja i klijenata kojima pruža uslugu zaprimanja i izvršavanja naloga, Društvo će prednost u izvršenju dati nalogu s ranijim vremenom zaprimanja odnosno nalogu kojim se izvršava odluka portfolio managera o trgovanju ukoliko je ista ranije donesena. Vrijeme zaprimanja naloga vidljivo je iz knjige naloga koju vodi Društvo.

Interni pravilnik o sprječavanju sukoba interesa dostupan je klijentima na uvid u poslovnim prostorijama Investicijskog društva.

XV. PRITUŽBE KLIJENATA

Pritužbe zbog eventualnog nepropisno obavljenog posla od strane zaposlenika Investicijskog društva podnose se na standardiziranom Obrascu za pritužbe koji je dostupan na internet stranici Investicijskog društva u elektronskom obliku, te u poslovnim prostorijama Investicijskog društva u fizičkom obliku.

Investicijsko društvo će razmatrati i pritužbe upućene u neformalnom obliku na kontakt adrese iz dijela XII. ovih Općih uvjeta.

Podnositelj pritužbe obavezan je navesti ime i prezime te adresu. Anonimne pritužbe neće se razmatrati. Investicijsko društvo vodi Registar pritužbi u elektronskom obliku, te obavještava podnositelja pritužbe o načinu rješavanja pritužbe.

XVI. ZAVRŠNE ODREDBE

Investicijsko društvo ima pravo jednostrano izmijeniti Opće uvjete. Važeći opći uvjeti uvijek su dostupni na Internet stranici Investicijskog društva, te u poslovnim prostorijama društva i vezanog zastupnika, te se klijent obavezan prije zadavanja naloga informirati o istima.

Zadavanjem naloga za kupnju odnosno prodaju financijskih instrumenata klijent potvrđuje da je suglasan s Općim uvjetima poslovanja.

Ovi Opći uvjeti stupaju na snagu 01. travnja 2012.

U Varaždinu, 15. ožujka 2012.

Uprava:

Snježana Mihinjač Horvat, predsjednica Uprave
Martina Rončević, članica Uprave